

ILMIY ISHLARNING TARKIBIY TUZULMAVIY XUSUSIYATLARI

*Melixolova Nilufar Anvarjon qizi**SamDChTI**Narpay xorijiy tillar fakulteti**Xorijiy til va adabiyoti(ingliz tili)***Anotatsiya**

Ilmiy ish – bu muayyan muammo yoki masalani ilmiy jihatdan tahlil qilish, uni yechish bo'yicha dalillarga asoslangan takliflar berish maqsadida amalga oshiriladigan ilmiy izlanish. Ilmiy ishning tuzilmasi uni maqsadga muvofiq va mantiqiy tarzda bayon qilishni ta'minlash uchun muhimdir. Quyida ilmiy ishning asosiy tarkibiy qismlari va ularning xususiyatlari keltirilgan.

Kalit so'zlar: Ilmiy ishlar, tarkibiy tuzilma, ilmiy metodologiya, kirish qismi, asosiy qism, natijalar va muhokama, xulosa va tavsiyalar, abiyotlar ro'yxati, ilmiy tadqiqot, struktura va mazmun, annotatsiya va kalit so'zlar.

Kirish

Bugungi kunda ilmiy faoliyat jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri sifatida qaralmoqda. Ilmiy izlanishlar insoniyat duch kelayotgan muammolarni hal qilish, yangi bilimlarni kashf etish va ularni amaliyotga tatbiq etish orqali turli sohalarda rivojlanish imkoniyatlarini yaratadi. Shu nuqtai nazardan, ilmiy ishlarning tarkibiy tuzilmasi va ularning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish dolzarb masala hisoblanadi.

Asosiy qism

Ilmiy ishning tarkibiy tuzilmasi uning muvaffaqiyatli amalga oshirilishini ta'minlaydigan asosiy omillardan biridir. Ushbu qismda ilmiy ishlarning tarkibiy elementlari va ularning o'zaro bog'liqligi chuqur tahlil qilinadi. Asosiy qism bir nechta bo'limlardan iborat bo'lib, har bir bo'limda ilmiy ishning mazmuniga oid muhim jihatlar yoritiladi.

1. Ilmiy ishlarning nazariy asoslari

Ilmiy ishning nazariy qismi tadqiqotning ilmiy poydevorini tashkil etadi. Bu bo'lim quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Tadqiqot mavzusining ilmiy asoslari: Ilmiy ishning predmeti va ob'ekti bo'yicha mavjud nazariy qarashlar tahlil qilinadi.

Asosiy tushunchalar va atamalar: Mavzuga oid terminlarning aniq ta'rifi berilib, ularning qo'llanilish doirasi aniqlanadi.

Ilmiy muammolar va bo'shliqlar: Tadqiqotga asos bo'lgan muammo aniqlanib, uning ilmiy asoslari yoritiladi.

2. Ilmiy tadqiqot metodlari va metodologiyasi

Bu bo'limda tadqiqotning metodologik asoslari, ya'ni tadqiqotda qo'llanilgan usullar va yondashuvlar ko'rsatiladi:

Empirik usullar: Eksperiment, kuzatuv va so'rov natijalari asosida olingan ma'lumotlar tahlil qilinadi.

Nazariy usullar: Qiyosiy tahlil, sintez, induksiya va deduksiya metodlari qo'llaniladi.

Statistik usullar: Olingan ma'lumotlar diagrammalar, grafiklar va jadval ko'rinishida tahlil qilinadi.

3. Amaliy tahlillar va natijalar

Ilmiy ishning eng muhim qismi bo'lib, unda tadqiqot davomida olingan amaliy natijalar yoritiladi:

Tadqiqot natijalarining tahlili: Olingan ma'lumotlar asosida mavzuning dolzarbligi va natijalarining amaliy ahamiyati yoritiladi.

Tadqiqotning yangi jihatlar: Ilgari o'rganilmagan masalalar yoki yangicha yondashuvlar tavsiflanadi.

Natijalarni qo'llash imkoniyatlari: Olingan bilim va tajribalarni amaliyotda qo'llash yo'nalishlari aniqlanadi.

4. Tadqiqotda duch kelgan qiyinchiliklar

Ilmiy izlanish jarayonida yuzaga kelgan muammolar va ularni hal qilish yo'llari muhokama qilinadi:

Ma'lumotlarni yig'ish va ularning ishonchliligi masalalari.

Metodologik qiyinchiliklar va uslubiy cheklovlar.

Tadqiqotning nazariy va amaliy chegaralari.

Xulosa:

Ilmiy ishlarning tarkibiy tuzilmasi tadqiqotning mantiqiy va samarali amalga oshirilishini ta'minlaydi. Har bir qismning o'ziga xos vazifalari mavjud bo'lib, ularning izchil va mantiqiy joylashtirilishi ilmiy ishning mazmunini tushunishni osonlashtiradi. Kirish qismi tadqiqotning asosiy maqsadi va dolzarbligini ochib bersa, nazariy qism avvalgi tadqiqotlarni o'rganib, yangi yondashuv uchun zamin yaratadi. Asosiy qism esa tadqiqot usullari va natijalarini keng tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, xulosa va tavsiyalar qismi ushbu natijalarni umumlashtirib, kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo'nalish ko'rsatadi. Ilmiy ishlarning tuzilmasi nafaqat ishning sifati, balki uning amaliy qiymatini ham oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G'ulomov S. "Ilmiy tadqiqot metodologiyasi." Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti, 2020.

2. Hasanov N. "Ilmiy ishni yozish va tahrirlash qoidalari." Toshkent: Fan nashriyoti, 2018.
3. Alimov A. "Ilmiy maqola va dissertatsiyalarni tayyorlash texnikasi." Samarqand: Zarafshon, 2019.
4. Smith, J. (2017). Research Methods in Social Sciences. Oxford University Press.
5. Kattabekov K. "Ilmiy maqola yozish bo'yicha qo'llanma." Buxoro, 2021.
6. APA (2020). Publication Manual of the American Psychological Association (7th ed.). Washington, D.C.: APA.
7. Интернет манбалари: www.sciencedirect.com; www.researchgate.net.